

Uitsluitend verzonden per e-mail

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. Zijne Excellentie
de heer mr. A.C.L. Rutte, staatssecretaris
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Secretariaat
Haagweg 108,
2282 AE Rijswijk

Rijswijk, 18 januari 2026

Betreft: consultatie Wet uitbreiding vergoeding affectieschade

Hooggeachte heer Rutte,

De vereniging Advocaten voor Slachtoffers van Personenschade ('ASP'), een vereniging van circa 125 gespecialiseerde letselschadeadvocaten die uitsluitend optreden voor slachtoffers, nam kennis van de consultatieversie van de 'Wet uitbreiding vergoeding affectieschade'. Het statutaire doeleinde van onze vereniging is (onder meer) het ondersteunen, en waar mogelijk en gewenst het verbeteren van de juridische positie van slachtoffers van letselschade en overlijdensschade. In dat kader reageren we graag op het nu voorliggende wetsvoorstel en de voorgenomen wijziging van het Besluit Affectieschade.

1. Inleiding

In essentie beoogt dit voorstel twee wijzigingen te brengen in de toekenning van een vergoeding voor affectieschade, zoals geregeld in art. 6:107 en 6:108 BW, nader uitgewerkt in het Besluit vergoeding affectieschade (*Stb.* 2018,133). Op de eerste plaats gaat het om een uitbreiding van de kring van gerechtigden. Op de tweede plaats gaat het om een herijking van de bedragen in het Besluit vergoeding affectieschade. Op beide punten zal onderstaand worden gereflecteerd.

2. Uitbreiding van de kring van gerechtigden

Zoals hiervooresignaleerd, beoogt dit wetsvoorstel de kring van gerechtigden uit te breiden naar broers en zussen van de primair gekwetste. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan een breed gedragen wens van nabestaanden, slachtofferorganisaties, de rechterlijke macht¹ en de Tweede Kamer². Ook de ASP heeft er eerder voor gepleit om broers en zussen onder het bereik van deze regeling te brengen.³ Dit deel van het voorstel kan dan ook rekenen op een breed maatschappelijk draagvlak.

Voorts wordt beoogd om ook onder meer stief- en pleegouders en stief- en pleegkinderen, die niet langer samenwonen met de primair gekwetste tijdens de schadeveroorzakende gebeurtenis, maar dit voordien wel hebben gedaan, onder het bereik van deze wet te brengen. Daarmee wordt alsnog tegemoetgekomen aan de motie Groothuizen/Van Nispen uit 2017,⁴ die destijds al verzocht om, bij het vaststellen van de bedragen per algemene maatregel van bestuur, stiefouders en/of stiefkinderen van de primair gekwetste dezelfde bedragen ter vergoeding van de affectieschade toe te kennen als bij biologische verwanten, indien sprake is van een relatie in gezinsverband met een duurzaam karakter. Deze motie is destijds met algemene stemmen aangenomen, maar is verder niet verwerkt in het wetgevingstraject. Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat 'een dergelijke hogere vergoeding'

¹ Vgl. Rb Den Haag 17 november 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:12217 (*MH17*).

² *Kamerstukken II* 2023/24, 36 410 VI (Motie Ellian c.s.), deze motie werd met algemene stemmen aangenomen.

³ <https://asp-advocaten.nl/nieuws/asp-bepleit-affectieschadevergoeding-voor-broers-en-zussen>.

⁴ *Kamerstukken II* 2016/17, 34 257, nr. 10.

eveneens in de rede ligt indien een naaste een pleeg- of stiefkind is, of een persoon die de verzorging en opvoeding van een dergelijk pleeg- of stiefkind op zich heeft genomen (de gerechtigden genoemd onder (e) en (f)). De feitelijke zorgrelatie is bepalend, niet de juridische duiding hiervan. Het bedrag voor deze categorie is vervolgens veranderd ten opzichte van het bedrag in de tabel in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel.⁵ Langs deze weg zijn een aantal vorderingen afgedaan via de hardheidsclausule,⁶ al laat de jurisprudentie ook voorbeelden zien van vorderingen van stiefouders die in hun vordering niet-ontvankelijk zijn verklaard⁷ dan wel waarvan de vordering is afgewezen.⁸ Ook dit deel van de voorgenomen uitbreiding kan op steun van de ASP rekenen. De in de memorie van toelichting van antwoord gegeven argumenten snijden hout. Deze categorie naasten apart definiëren maakt dat de kring van gerechtigden nog steeds voldoende is afgebakend en voorkomt dat deze naasten een onzeker beroep moeten doen op de hardheidsclausule, waardoor alsnog pijnlijke discussies kunnen ontstaan.

3. Herijking van de bedragen

Waar de ASP positief is over de voorgenomen uitbreiding van de kring van gerechtigden, zijn we zeer kritisch over de voorgenomen ‘herijking’ van de in het besluit genoemde bedragen.

Terecht wordt in de toelichting op deze herijking opgemerkt dat aanspraakgerechtigden het ontvangen van een affectieschadevergoeding over het algemeen positief waarderen met een gemiddeld rapportcijfer 7,9.⁹ Ook wordt terecht opgemerkt dat aanspraakgerechtigden redelijk tevreden zijn met de hoogte van het uitgekeerde bedrag. Sommige naasten geven weliswaar aan het bedrag te laag te vinden, maar men begrijpt ook dat het een symbolisch bedrag is en ziet het belang van het voorkomen van discussies.¹⁰ De evaluatie laat voorts, zo wordt opgemerkt, zien dat de waardering van de hoogte van het bedrag geen invloed heeft op de algemene waardering voor het ontvangen van een vergoeding voor affectieschade. Er is volgens de onderzoekers geen sterke indicatie om de bedragen te verhogen.¹¹ Anders dan uit de toelichting op de voorgenomen wijziging volgt, is hiermee niet bedoeld om de bedragen niet te indexeren. Uit de context van het rapport volgt dat de onderzoekers hiermee hebben bedoeld dat er geen aanleiding is om de bedragen te verhogen *boven* op een inflatiecorrectie. Zij bespreken immers expliciet het effect van uitholling van het erkenningselement van de vergoeding.¹² Zelfs als dit anders zou zijn, zijn er in het onderzoek geen aanknopingspunten te vinden die een sterke *verlaging* van de bedragen rechtvaardigen.

Dat is echter wel wat er gebeurt als de voorgenomen herijking met 12,5% doorgang vindt. Wanneer de destijds in 2019 vastgestelde bedragen worden geïndexeerd voor (uitsluitend) de inflatie, dan blijkt een herijking van +12,5%, tegelijkertijd een verlaging:

Huidige bedrag	Voorgenomen herijking	Indexatie (begin 2019 – begin 2026)	Herijking versus indexatie
€ 12.500	€ 14.000	€ 16.274	-16%
€ 15.000	€ 17.000	€ 19.529	-15%
€ 17.500	€ 20.000	€ 22.784	-14%
€ 20.000	€ 22.500	€ 26.039	-16%

Tabel 1: overzicht verschil herijking versus indexatie

Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat dit het verschil tot op heden (begin 2026) is. De voorgenomen herijking ging echter niet in op 1 januari 2026. Voordat het gewijzigde besluit in werking kan treden, zal eerst het wetsvoorstel tot uitbreiding van de kring van gerechtigden moeten worden

⁵ Kamerstukken II 2014/15, 34 257, nr. 3, p. 16.

⁶ Vgl. Rb Amsterdam, 22 september 2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:4640; Rechtbank Noord-Holland 24 december 2021, ECLI:NL:RBNHO:2021:11946; Rb Zeeland-West-Brabant 15 november 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:6760, zie anders: Rb Limburg 28 maart 2022, ECLI:NL:RBLIM:2022:2418; Rb Limburg 23 december 2022, ECLI:NL:RBLIM:2022:10473 (stiefouders vallen op grond van parlementaire geschiedenis wel onder kring van gerechtigden).

⁷ Vgl. Rb Rotterdam 18 december 2025, ECLI:NL:RBROT:2025:14826.

⁸ Vgl. Hof Arnhem-Leeuwarden 10 november 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:9371.

⁹ K.A.P.C. van Wees e.a., *Evaluatie Wet vergoeding affectieschade*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2025, p. 80, 191.

¹⁰ Van Wees e.a., a.w., p. 67-68, 199.

¹¹ Van Wees e.a., a.w., p. 80, 199.

¹² Van Wees e.a., a.w., p. 12, 176 en 200.

behandeld in beide kamers. Aannemelijk is dat dit, zelfs bij een vlotte behandeling van het voorstel, nog ten minste een jaar tot anderhalf jaar duurt. Dat betekent dat inwerkingtreding niet valt te voorzien voor half 2027 en mogelijk zelfs later. Op dat moment zal het verschil tussen de nu voorgenomen herijking en een inflatie-indexatie verder zijn opgelopen. Met een gemiddelde inflatie tussen de 2 en 3% per jaar, komt er ten minste nog zo'n 3,8% bij, waardoor het verschil tussen de 17,8 en 19,8% zal zijn.

Dat verschil loopt nog verder op als de suggestie van de onderzoekers wordt gevolgd om de bedragen eens in de paar jaar bij te stellen.¹³ Onduidelijk is om de hoeveel jaar er wordt herijkt, doch sinds de inwerkingtreding gingen meer dan vijf jaar voorbij. Zou dat nu weer het geval zijn en de inflatie op dit niveau doorzetten, dan wordt het verschil nog eens $\pm 10\text{-}15\%$ groter dan het nu al is. Dat maakt dat aan het eind van deze periode het verschil is opgelopen tot 33 tot 35%. Dat is naar de stellige overtuiging van de ASP precies de uitholling waarvoor de onderzoekers aandacht vragen en die voorkomen moet worden!

Door nu te kiezen voor een herijking in plaats van een indexatie wordt een pad ingeslagen waarbij de financiële waarde van de uitkering wordt uitgehold. Dat terwijl er in het verleden niet zonder reden werd gekozen voor de thans in het besluit genoemde bedragen. Bovendien kan het uithalen van het bedrag ertoe leiden dat de tevredenheid onder de aanspraakgerechtigden daalt, waar dit nu nog een mooie 7,9 is.

Van belang is om tegen die achtergrond na te gaan welke argumenten er ten grondslag liggen aan de beslissing tot herijking en in hoeverre deze argumenten overtuigen.

Uit de toelichting op het besluit blijkt dat kennelijk met name de belangen van de aansprakelijke hier de doorslag hebben gegeven. De toelichting vermeldt immers dat een aanzienlijke verhoging kan leiden tot een aanmerkelijk verminderde financiële draagkracht en betalingsmogelijkheden van de aansprakelijke partij. Hierbij is van belang dat een aansprakelijke, blijkens de toelichting, niet in alle gevallen een beroep toekomt op een aansprakelijkheidsverzekering, bijvoorbeeld omdat hij niet is verzekerd, of omdat hem bij het ontstaan van de schade opzet te verwijten valt. Hier lijkt uit het oog te worden verloren dat indexering weliswaar nominaal tot een verhoging van de schadelast leidt, maar dat dit gecorrigeerd voor inflatie (juist) niet het geval is. Daar waar alle schadeposten doorgaans meestijgen met de inflatie,¹⁴ is het vreemd om ten aanzien van de vergoeding van affectieschade daarop een uitzondering te maken. Het vreemde effect is dan dat de keuze van een enkeling om zijn aansprakelijkheid niet te verzekeren,¹⁵ er kennelijk toe leidt dat de omvang van de vergoeding van affectieschade afkalft.

Het argument dat er soms geen dekking is op een afgesloten aansprakelijkheidsverzekering kan dit voorgenomen besluit evenmin dragen. Juist bij de opzet op het toebrengen van schade, alleen dan komt een aansprakelijkheidsverzekeraar een beroep toe op de opzetsluiting in de polis,¹⁶ wordt doorgaans vanwege deze opzet de schade ruim toegerekend aan de aansprakelijke. Het is minst genomen opmerkelijk om het ontbreken van verzekeringsdekking vanwege opzet nu als argument te gebruiken om de hoogte van de affectieschadevergoeding niet te indexeren, maar te herijken, waardoor een uitholling van circa 33-35% op de loer ligt.

In de toelichting wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de positie van medische aansprakelijkheidsverzekeraars, omdat zorgaanbieders meer dan gemiddeld zouden worden geconfronteerd met affectieschadevergoedingen.¹⁷ Ook hier geldt dat uit het oog wordt verloren dat bij indexatie weliswaar de bedragen stijgen, maar nominaal (gecorrigeerd voor inflatie) gelijk blijven aan de in 2019 vastgestelde bedragen. Dat zou geen effect moeten opleveren in de schadelast, nu deze ook ten aanzien van andere posten gecorrigeerd wordt voor de inflatie. Ook de verzekeringspremies worden jaarlijks geïndexeerd. Er zijn geen goede argumenten (gegeven) om voor de vergoeding van affectieschade van indexering af te wijken.

¹³ Van Wees e.a., a.w., p. 176, 200.

¹⁴ Van Wees e.a., a.w., p. 188.

¹⁵ In Nederland heeft circa 90-95% van de gezinnen een aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren.

¹⁶ Asser/Van Tiggele, Hartlief & Salomons 7-IX 2024/449.

¹⁷ Evaluatie Wet vergoeding affectieschade, Vrije Universiteit Amsterdam & Universiteit Utrecht, November 2024 (in opdracht van het WODC), blz. 188 en 192.

Ook wordt er in de toelichting op gewezen dat hoewel de exacte gevolgen van een herijking niet inzichtelijk zijn te maken, duidelijk zou zijn dat een verhoging ook gevolgen kan hebben voor de premies van de aansprakelijkheidsverzekeringen. Helaas is deze stelling niet nader onderbouwd. De ASP constateert dat hier de departementale toelichting afwijkt van het rapport van de onderzoekers. De onderzoekers constateerden immers op basis van door verzekeraars aangeleverde cijfers dat het bij affectieschade in civiele zaken om circa 1% gaat, zowel van alle zaken als van de totale schadelast. Er kon door het Verbond van Verzekeraars geen data worden aangeleverd over eventuele premiestijging als gevolg van de introductie van de Wet vergoeding affectieschade. Bij 1% van de schadelast is het effect van premiestijging volgens de onderzoekers vermoedelijk nihil of verwaarloosbaar.¹⁸ Een inschatting die de ASP deelt. Het is dan ook bijzonder dat door het ministerie deze mogelijke premiestijging als argument wordt gebruikt om de keuze voor herijking boven indexatie te rechtvaardigen. Dit in weerwil van hetgeen uit het onderzoek blijkt. De onderzoekers schrijven immers: *“Zowel in het vragenlijstonderzoek onder professionals als in de focusgroep voor professionals wordt door respondenten gesteld dat indexatie in de rede ligt.”*¹⁹ Voor de goede orde: onder deze professionals bevonden zich ook professionals die werkzaam zijn bij een verzekeraar.

Uiteraard heeft ook de ASP er begrip voor dat er meer factoren zijn dan alleen de inflatie, die meegewogen kunnen c.q. moeten worden. De consultatietoelichting noemt echter de prijsontwikkeling als primaire reden voor verhoging, maar komt uit op circa 12,5%. De evaluatie koppelt dit expliciet aan de doelstelling erkenning. In hoofdstuk 8 van het onderzoek wordt juist genoemd dat vanuit CPI-perspectief al een achterstand van circa 22% bestaat en dat periodieke bijstelling wenselijk is om uitholling te voorkomen. Als het vertrekpunt “prijsontwikkeling” is, ligt het meer voor de hand om (ten minste) een inflatiecorrectie als basis te nemen en pas dáárboven beleidsmatig te wegen. De gekozen 12,5% is een beleidsmatige afwijking van inflatie, zonder dat de evaluatie ondersteunt dat die afwijking nodig is om de doelstelling erkenning te borgen. Tegen deze achtergrond dringt de ASP erop aan om de keuze voor herijking boven indexatie te heroverwegen. De keuze voor herijking wordt weliswaar beargumenteerd, doch zoals uit het voorgaande blijkt, leggen deze argumenten feitelijk geen gewicht in de schaal. Dat terwijl de positie van aanspraakgerechtigden wel hard wordt geraakt door een min van 14 tot 16%, die verder kan oplopen tot een min van $\pm$ 33-35% of meer, zonder dat daarvoor goede argumenten zijn. Het lijkt erop dat de belangen van de aansprakelijke en diens eventuele verzekeraar bij de ambtelijke afweging zwaar hebben gewogen. Naar de stellige overtuiging van de ASP te zwaar!

De ASP ziet uiteraard ook in dat er sprake is van een symbolisch bedrag en dat het aanbeveling verdient om te werken met ‘ronde bedragen’. Aan deze uitgangspunten kan echter tegemoet worden gekomen. “Ronde bedragen” en “symbolisch” pleiten immers niet *tegen* indexatie, maar tegen te frequente en te fijnmazige aanpassingen. Dat is oplosbaar met (i) drempels, (ii) afrondingsregels en (iii) periodieke toepassing. De ASP meent dat we trots zouden moeten zijn op de wijze waarop de vergoeding van affectieschade (uiteindelijk) in Nederland is geïntroduceerd en dat die wet – zoals uit het evaluatieonderzoek blijkt – alle beloften heeft waargemaakt. Het zou te betreuren zijn als bij een eventuele volgende evaluatie de 7,9 die aanspraakgerechtigden nu geven is gezakt tot een onvoldoende. De ASP roept dan ook op om alsnog over te gaan tot indexering in plaats van herijking van de bedragen, waarbij de geïndexeerde bedragen worden afgerond naar een rond bedrag. Daarbij zou, in lijn met hetgeen de onderzoekers schrijven, ervoor gekozen kunnen worden om jaarlijks te indexeren (als er meer dan 5% inflatie op basis van de Consumentenprijsindexcijfers (CPI) is sinds de laatste wijziging), waarbij er wordt afgerond op € 500 of € 1000, waarbij er eens in de vijf jaar een herijking plaatsvindt op basis van andere dan inflatoire argumenten.²⁰ Die insteek zou recht doen aan de uitkomsten van het evaluatieonderzoek.

Mocht u naar aanleiding van het voorgaande vragen hebben of nader willen overleggen, dan houden wij ons graag voor overleg beschikbaar.

¹⁸ Van Wees e.a., a.w., p.

¹⁹ Van Wees e.a., a.w., p. 188.

²⁰ Van Wees e.a., a.w., p. 188-190.

[5]

Vertrouwende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, teken ik,

Met vriendelijke groet,

Mr. E.W. (Edwin) Bosch
Voorzitter